



# Ludzie i instytucje, które zmieniły naszą rzeczywistość

## Motto:

*...Pozwól studiować swemu synowi (...) Nigdy nie jest mało pieniędzy na opłacenie pilnego i pobożnego nauczyciela bądź magistra, który nasze dzieci wychowuje i naucza, bowiem w obszarze świeckim człowiek dobrze wykształcony jest niczym prorok, kaznodzieja, a nawet anioł (...) Szkoła z jednej strony powinna zaznajamiać z prawdami biblijnymi, a także - mówiąc językiem dzisiejszym - kształtować światopogląd chrześcijański, umożliwiając przy tym samodzielne wybory, z drugiej zaś jej celem jest przygotowanie do pracy zawodowej.*

Marcin Luter, *Kazanie o powinności posyłania dzieci do szkoły z roku 1530*, [w:] Różańska A., *Działalność edukacyjna Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburskiego Wyznania na Zaolziu*, Czeski Cieszyn 2002, s.38.

1. Na podstawie podanej literatury podaj cztery argumenty potwierdzające wielokulturowy charakter postaci Jerzego Trzanowskiego.
2. Uzupełnij poniższą tabelę wykorzystując podane fakty: początki reformacji, działania kontrreformacyjne, wojna trzydziestoletnia.

Przełomowe wydarzenia	Wybrane fakty z życiorysu Jerzego Trzanowskiego	Ilustracja poezji i pieśni Jerzego Trzanowskiego, jeden dowolny fragment
Początki reformacji		
Kontrreformacja		
Wojna trzydziestoletnia		

Praca dla trzech grup, które po wykonaniu swojego zadania podzielą się wynikami swojej pracy z pozostałymi uczniami. Każda grupa opracowuje jeden okres z działalności Jerzego Trzanowskiego.



## Ludzie i instytucje, które zmieniły naszą rzeczywistość

**3.** Podane nazwy instytucji lub organizacji prowadzonych przez Kościół Ewangelicki połącz z opisem, wpisując ich nazwy w wykropkowane miejsca.

1. Towarzystwo Ewangelickiej Oświaty Ludowej, potem Towarzystwo Ewangelickie
2. Zrzeszenie Związków Ewangelickiej Młodzieży
3. Gimnazjum Teologiczne
4. Towarzystwo Ewangelickie Oświaty Ludowej w Czechosłowacji
5. Towarzystwo Czytelnia Ludowa w Cieszynie
6. Macierz Szkolna

A) Od 1813 roku w Cieszynie szkoła ta kształciła młodzież nie tylko ze Śląska, lecz z całej Austrii, przygotowując do studiów teologicznych lub zawodu nauczycielskiego. Placówka ta stała się prekursorem wydziału teologii ewangelickiej na uniwersytecie w Wiedniu. Było ośrodkiem kształcenia i wychowania ówczesnej elity ewangelickiej. Wychowała wielu pisarzy, twórców i organizatorów życia kulturalno-oświatowego, m.in. Pawła Stalmacha, Andrzeja Cinciałę, Jana Kubisza.

.....

B) Organizacja ta powstała w 1885 roku. Głównym jej celem było zakładanie, utrzymanie i wspieranie polskich szkół, również średnich. Stała się najważniejszą organizacją kulturalno-oświatową na Śląsku Cieszyńskim i organizatorem pozaszkolnej oświaty ludowej.

.....

C) Instytucja ewangelicka działająca w latach 1866-1922 o charakterze ponadwyznaniowym. W II połowie XIX wieku była kuźnią życia społecznego i narodowego ziemi śląskiej, organizując amatorski ruch teatralny, wydawniczy, umysłowy, życie artystyczne i naukowe. Dała też początek wielu innym stowarzyszeniom. Jej działacze i uczestnicy spotkań zakładali organizacje narodowe, oświatowe, młodzieżowe.

.....



## Ludzie i instytucje, które zmieniły naszą rzeczywistość

D) Organizacja wyznaniowa założona przez Franciszka Michejdę w 1881 roku. Od 1900 roku jej pracą kierował Karol Kulisz. Głównym jej celem było wydawanie polskich książek i czasopism religijnych. Poza pracą wydawniczą organizowano wykłady i kursy o różnorodnej tematyce.

.....

E) Organizacja powołana w 1928 roku. Jej głównym celem było wzmacnianie świadomości religijnej ewangelickiej społeczności na Śląsku. Prowadziła działalność wydawniczą, zakładała biblioteki, organizowała prelekcje. Wydawała m.in. „Przyjaciela Ludu”, „Ewangelika”, „Głos Prawdy”, „Kalendarz Ewangelicki”.

.....

F) Organizacja powstała w 1926 roku, a zajmowała się m.in. szkółkami niedzielnymi, czyli specjalnymi nabożeństwami dla dzieci i młodzieży. Wyróżniała się działalnością śpiewaczą, teatralną, oświatową i sportową. Wydawała własny miesięcznik, który został następnie zastąpiony dwutygodnikiem „Ogniwo”. Siedziba organizacji znajdowała się w Orłowej.

.....



## Ludzie i instytucje, które zmieniły naszą rzeczywistość

**4.** Podaj, z którymi wymienionymi poniżej postaciami związane były wydawnictwa, ukazujące się na Śląsku Cieszyńskim, a będące przykładem działalności kulturalnej ewangelików.

1. Paweł Stalmach
2. Jan Śliwka
3. Jan Kubisz
4. Franciszek Michejda

A) Tygodnik Cieszyński, potem Gwiazdka Cieszyńska, dał początek polskiemu życiu literackiemu. Po roku 1848 był trybuną polskiego życia narodowego niezależnie od ich przynależności wyznaniowej.

.....

B) Rocznik Ewangelicki poświęcony rzeczom Kościoła i szkoły, wydawany od 1862 r.

.....

C) Podręcznik „Początki czytania dla użytku szkół ludowych w Górnym Śląsku”. Jego autora określa się pionierem nowoczesnej szkoły, tworzył programy szkolne oparte na zasadzie równoprawności języków (niemieckiego, polskiego i czeskiego). Jan Kubisz nazywa go „ojcem szkolnictwa polskiego na Śląsku” i stawia za wzór pedagoga.

.....

D) „Ewangelik” czasopismo religijne wydawane od 1876 roku, podejmujące szeroko rozumiana problematykę społeczną.

.....

E) Zbiór wierszy „Z niwy śląskiej” oraz „Pamiętnik starego nauczyciela” jako bezcenne źródło do badań świadomości, kultury polskiej, jak również stosunków panujących w szkolnictwie i Kościele ewangelickim na Śląsku Cieszyńskim.

.....